

blood diseases with the development of hemorrhage and hematoma shell, the number of examinations in these cases the practice of forensic experts.

Keywords: intraduralna hematoma leukemia disease.

УДК 61:02-12/1057-3

ДОСВІД РОБОТИ СУДОВО-МЕДИЧНИХ ЕКСПЕРТІВ ПРИ ЛІКВІДАЦІЇ НАСЛІДКІВ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНОЇ ПРИГОДИ З МАСОВОЮ ЗАГИБЕЛЛЮ

ПАЛОМНИКІВ У ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Потапенко І. В., Касай Є. М.

КЗ «Чернігівське обласне бюро судово-медичної експертизи»

Резюме. У статті викладені актуальні питання щодо організації роботи судово-медичної служби в умовах надзвичайних ситуацій з масовими жертвами людей, що виникають при ідентифікації осіб, визначенні причини смерті, часу її настання, механізму утворення тілесних ушкоджень тощо.

Ключові слова: судово-медична експертиза, ідентифікація, масова загибель людей, надзвичайні ситуації.

ВСТУП

Масова загибель людей у випадках дорожньо-транспортної пригоди, потребує особливого підходу до організації роботи судово-медичної служби, оскільки передбачає проведення відповідного обсягу судово-медичних досліджень для ідентифікації осіб, встановлення причини смерті, часу її настання, виду й механізму утворення тілесних ушкоджень [1-4].

Проведення повного обсягу необхідних судово-медичних досліджень у даному випадку ускладнюється наявністю значного обсягу тілесних ушкоджень на трупах загиблих, що, в свою чергу, зумовлює часткову втрату деяких ідентифікаційних ознак.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

05 липня 2012 року з с. Великі Луки, Псковської області (Росія) виїхав автобус з російськими туристами, що прямували до України з метою паломництва по святих місцях, зокрема планували відвідати Києво-Печерську та Почаївську лаври. Під час поїздки, організованої паломницькою службою с. Великі Луки, у двоповерховому пасажирському автобусі “Scania” загалом перебувало 43 людини (41 пасажир та 2 водія).

07 липня 2012 року приблизно о 5:30 ранку за місцевим часом на 119 км автодороги Київ-Чернігів-Н.Яриловичі між с. Красне та с. Топчіївка Чернігівського району водій зазначеного автобусу, не впоравшись з керуванням, допустив виїзд на зустрічну смугу руху. Оскільки протилежні смуги руху в даному місці дороги мали розділювальну смугу лише у вигляді двох суцільних паралельних горизонтальних ліній, а узбіччя не обладнане будь-якими демпферними системами безпеки, автобус, маючи значну кінетичну енергію, продовжив інерційний рух в напрямку лівого узбіччя, де перекинувся у кювет, що на даному відрізку автошляху знаходиться приблизно на 2,5 м нижче рівня дорожнього полотна.

В найкоротший час були задіяні близько 10 машин швидкої допомоги та пожежні команди, направлені для рятування потерпілих. Розслідуванням трагедії займалося Управління міністерства внутрішніх справ Чернігівської області разом з Прокуратурою Чернігівської області. З самого початку висувалося декілька версій причини аварії: технічна несправність автобусу або помилка водія. Процес пошуку причин трагедії ускладнювало те, що вона сталася у дуже ранній час коли майже всі пасажирів та другий водій спали.

Внаслідок дорожньо-транспортної пригоди на місці загинуло 14 чоловік (усі – особи жіночої статі) і постраждало 29. Через 2 доби у лікарні померла ще одна жінка, таким чином збільшивши кількість загиблих до 15 чоловік. Всім постраждалим первинно надавали допомогу лікарі бригади швидкої медичної допомоги. Особи, щодо життя та здоров'я яких існувала загроза, – невідкладно транспортувалися до Чернігівської міської лікарні №2, де згідно наказу начальника Управління охорони здоров'я Чернігівської обласної державної адміністрації було створено профільні бригади лікарів з надання екстреної хірургічної та реанімаційної допомоги постраждалим.

Робота, пов'язана з дорожньо-транспортною пригодою, була покладена на співробітників Міністерства з надзвичайних ситуацій Чернігівської області, які вилучили з місця події тіла та множинні фрагменти тіл загиблих людей. Разом зі слідчо-оперативною групою та співробітниками МНС на місце пригоди одними з перших також прибула група з 5 судово-медичних експертів Чернігівського обласного бюро судово-медичної експертизи на чолі з начальником бюро Потапенко І.В. В найкоротший час було організовано прийом і сортування тіл загиблих, відповідне оформлення документів. Основна робота, пов'язана з експертизою трупів загиблих осіб, була розгорнута на базі Чернігівського обласного бюро судово-медичної експертизи та 1-го Чернігівського відділення обласного патологоанатомічного бюро.

З 7 години ранку 07 липня 2012 року було організовано прийом трупів до моргу, їх відповідне сортування на відомих та невідомих осіб. Зберігання трупів, проводилося в холодильній камері моргу, де, незважаючи на значну кількість загиблих та вже наявних тіл, виявилось достатньо місця для їх розташування та зберігання: на той час вона могла вмістити близько 30 тіл.

Невідкладно розпочалася основна робота з експертиз трупів. Було сформовано 2 бригади з 6 судово-медичних експертів, молодшого та середнього медперсоналу ЧОБ СМЕ. В період з 9.00 до 13.30 07.07.2014 року під керівництвом начальника бюро Потапенко І.В. та контролем заступника начальника ДУ «Головне бюро судово-медичної експертизи» МОЗ України Личман Т.В. було здійснено 14 експертиз трупів невідомих осіб, в той же час було організовано ідентифікацію тіл загиблих, так як впізнання значно ускладнювалось тим, що всі загиблі були громадянами Росії. З 14.00 07.07.2014 року була розпочата виписка свідочств про смерть після закінчення проведених експертиз, та продовжувалося впізнання тіл. Подано інформацію про виконану роботу начальнику Управління охорони здоров'я Чернігівської ОДА. Основною причиною смерті потерпілих була тупа поєднана травма тіла, з розтрощенням голови, з травматичними ампутаціями кінцівок тощо.

О 17:30 прибула група судово-медичних експертів із Росії. На момент прибуття вся робота співробітникам КЗ «Чернігівське обласне бюро судово-медичної експертизи» по проведенню експертиз вже була завершена. Російським експертам були надані всі необхідні дані для подальшої ідентифікації тіл померлих, які, за нашими даними, були успішно використані на території Росії без додаткових уточнень.

Після проведення повного та всебічного дослідження трупів потерпілих їх було підготовлено для подальшого транспортування у Росію. О 1.30 08.07.2014 року спеціальним автомобілем-рефрижератором всі тіла були доставлені на військовий аеродром у м. Ніжин, Чернігівської області, де завантажені у спеціальний транспортний літак військово-повітряних сил Росії. Крім цього, для доставки тіл загиблих в морг були задіяні машини, які закріпленні за обласним патологоанатомічним бюро.

Таким чином, завдяки правильній організації та злагодженим діям співробітників Чернігівського обласного бюро, що була побудована з урахуванням досвіду колег Дніпропетровського та Львівського бюро з організації судово-медичної експертизи у випадках масової загибелі людей (викладеного в Українському судово-медичному віснику № 25(1) від 2010 року), вся робота пов'язана з проведенням експертиз, ідентифікацією та видачею тіл загиблих була закінчена якісно та в найкоротші строки (протягом 20 годин з моменту аварії).

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи викладену інформацію, можна зазначити, що проведення комплексу всіх вищевказаних робіт дозволило організувати якісну роботу судово-медичних експертів в умовах надзвичайної ситуації з масовою загибеллю людей.

Література

1. **Мішалов В.Д.** Недоліки і проблеми організації судово-медичних заходів в умовах надзвичайних ситуацій з масовими жертвами людей в Україні /В.Д. Мішалов, О.І. Герасименко, В.В. Войченко, Г.А. Зарицький // Збірник наукових праць НМАПО імені П.Л. Шупика. – Київ. - 2009. - Вип. 16. – Книга 3. – С. 74-80.
2. **Проблеми ідентифікації** невпізнаних трупів при катастрофах //Сухін О.П., Герасименко О.І., Калашніков Д.А., Герасименко К.О. /Бокаріусівські читання. Матеріали Другої міжнар. наук.-практ. конф. судових медиків і криміналістів, Харків, 2008. – С. 22-24.
3. **Тучик Е.С.** Некоторые вопросы организации судебно-медицинской экспертизы в чрезвычайных ситуациях //Судебно-медицинская экспертиза. – 1993. - № 3. - С. 33-35.
4. **Щербаков В.В.** Организационные и научно-методические принципы медико-криминалистической идентификации в условиях чрезвычайных ситуаций с массовыми человеческими жертвами: Дис....канд. мед. наук – М., 2000.– 155 с.

ОПЫТ РАБОТЫ СУДЕБНО-МЕДИЦИНСКИХ ЭКСПЕРТОВ ПРИ ЛИКВИДАЦИИ ПОСЛЕДСТВИЙ ДОРОЖНО-ТРАНСПОРТНОЙ КАТАСТРОФЫ С МАССОВОЙ ГИБЕЛЬЮ ПАЛОМНИКОВ В ЧЕРНИГОВСКОЙ ОБЛАСТИ

Потапенко И. В., Касай Е. Н.

Резюме. В статье изложены актуальные вопросы об особенностях организации судебно-медицинской службы в условиях чрезвычайных ситуаций с массовыми жертвами людей, которые возникают при идентификации лиц, установлении причины смерти, времени ее наступления, вида и механизма образования телесных повреждений.

Ключевые слова: судово-медицинская экспертиза, идентификация, массовая гибель людей, чрезвычайные ситуации.

EXPERIENCE MEDICO-LEGAL EXPERTS AT LIQUIDATION OF CONSEQUENCES CATASTROPHES WITH MASS DEATH OF PEOPLE IN MANGANESE OF THE CHERNIGOV AREA

Potapenko I. V., Kasai E. M.

Resume. In the article the actual questions are expounded about the necessity of organization of medico-legal service in the conditions of extraordinary situations with the mass victims at authentication of persons, establishment of reason and time of death, kind and mechanism of formation of damages etc.

Key word: ship-medical examination, authentication, death of people, extraordinary situation.